

**E I S R A**

**European Institute for  
Scientific Research on Ayurveda**

# **STUDIEGIDS**

**Ayurvedische Massage en  
Panchakarma Therapeut**





**European Institute for  
Scientific Research on Ayurveda**

# **STUDIEGIDS**

**Ayurvedische Massage en  
Panchakarma Therapeut**



## ONS OPLEIDINGSINSTITUUT

Inleiding .....	8
EISRA .....	9
AGN .....	10
Huisvesting .....	11
Docenten & secretariaat .....	11
Besturen & commissies .....	12
Studiebegeleiding .....	13
Toetsing & Examen .....	13
Toelatingscriteria .....	13

## HET STUDIEPROGRAMMA

### *Ayurvedische Massage & Panchakarma Therapeut*

Ayurvedische Massage .....	14
Panchakarma .....	14
Opleiding .....	15
Doelstelling .....	15
Thematisch Curriculum .....	16
Studiebelasting .....	17
Studiemateriaal .....	18
Stage .....	18
Diplomering .....	18
Doorstroming .....	19
Kosten opleiding .....	19
Betaling .....	19

## ALGEMENE INFORMATIE VAN DE OPLEIDING

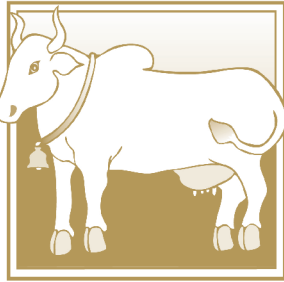
Ayurvedische studiereis .....	20
Ayurveda Actueel .....	20
Bijscholing .....	20
Studievoorwaarden .....	20
Een succesvolle studie Ayurveda? .....	21
Benodigde lesmateriaal .....	21
Audio / video apparatuur .....	21
Lestijden en data .....	21
Aansprakelijkheid .....	22
Rechten en plichten van de student .....	22
Studieleiding en docenten .....	23
Beroepsorganisaties .....	23

## INTRODUCTIE AYURVEDA

De vijf elementen .....	24
Dosha's .....	24
Farmacologie & farmacognosie .....	25
Behandelmethoden in Ayurveda .....	28

## BIJLAGEN

Publicaties .....	31
Cursusdagen <i>seizoen 2011-2012</i> .....	32
Inschrijfformulier .....	33



## *V o o r w o o r d*

Ayurveda is wereldwijd in opmars en wij streven ernaar onze opleiding in Nederland tot een dagopleiding te maken op een niveau dat vergelijkbaar is met de beste opleidingen in India. Om nu en in de toekomst te kunnen voldoen aan de vraag naar adequate scholing en goed opgeleide behandelaars, gaan wij door een tijd van vernieuwing.

Het verschijnen van deze studiegids staat in het licht van grote veranderingen binnen de EISRA organisatie. Sinds mijn pionierstijd om Ayurveda uit te dragen en beschikbaar te maken voor een groter publiek is er veel gebeurd. Vandaag de dag beschikken wij over verschillende centra in Nederland en België. Wij kennen een ruim assortiment Ayurvedische kruidenpreparaten en voedingssupplementen, als ook andere Ayurvedische producten. Er is een tweemaandelijks tijdschrift en er zijn inmiddels meer dan 20 boeken gepubliceerd in zowel de Nederlandse als Engelse taal. EISRA gaat nu weer een stap verder en bouwt aan een samenwerking met een academische opleiding in Engeland. In dit kader zijn we bezig om verbeteringen door te voeren in ons opleidingsprogramma en tonen dit met gepaste trots in deze studiegids.

Ik hoop dat het u mag inspireren tot een studie in de Ayurveda.

Den Haag, februari 2011

Anil K. Mehta, (Hoofddocent EISRA)

## ONS OPLEIDINGSINSTITUUT

### *Inleiding*

In de Wereldgezondheidszorg neemt Ayurveda een belangrijke plaats in. Meer dan 500.000 Vaidya's (Ayurvedische genezers) passen Ayurveda toe, zowel in en buiten India. Deze meer dan 5000 jaar oude geneeswijze is door de eeuwen heen altijd praktisch toegepast. Met steun van de regering en industrie wordt veel onderzoek gedaan op het gebied van de farmacologische werking van de kruiden in India. Ayurvedische medicijnen worden door commerciële laboratoria vanuit India over de hele wereld gedistribueerd. In Europa neemt de belangstelling voor Ayurveda toe. Deze belangstelling komt voor een belangrijk deel voort uit de toenemende behoefte van een holistische geneeskunde als ook uit de toenemende beschikbaarheid van de overgeleverde teksten uit de oude culturen. Ayurveda is een holistische geneeskunde, wat zoveel wil zeggen dat er met aandacht voor de gehele mens wordt gekeken naar een persoon en niet alleen naar de ziekte. Ayurveda benadert zowel het geestelijk als het lichamenlijk welzijn van de mens. Dit is mogelijk doordat de principes van deze duizenden jaren oude geneeswijze op beiden van toepassing zijn. Ayurveda geeft diep inzicht in de structurele wetmatigheden van de natuur, zoals onder meer: seizoenenleer, interactie tussen lichaam en geest en de farmacologische werking van planten en mineralen. Ayurveda wordt in India aan vele universiteiten onderwezen en in veel klinieken gepraktiseerd.

Ook bij de World Health Organisation (WHO) heeft men kennis genomen van Ayurveda en heeft men het standpunt overgenomen dat Ayurveda niet alleen ter voorkoming en bestrijding van ziekte, maar ook voor het welbevinden van de mens van groot belang is. Het antwoord van het westen op deze erkenning van Ayurveda wordt gevormd door de opkomst van tal van Ayurvedische klinieken en opleidingen in Europa en de Verenigde Staten. Vele stromingen in de huidige gezondheidszorg vinden hun oorsprong in Ayurveda. Het is een "basisgeneeswijze", waardoor het, naast de eigen benaderingswijze, ook toepasbaar is in vele andere behandelingsvormen en therapieën. Ayurveda heeft haar wortels in de Veda's, de oudste geschriften der mensheid. Het biedt de menselijke samenleving een verklaringsmodel voor kennis en wetenschap en een toepassingsmodel voor het dagelijks leven en welbevinden. Tal van hedendaagse wetenschappelijke ontdekkingen stonden al beschreven in de Veda's. Eindelijk breekt er een wereldwijd besef door met betrekking tot een universeel weten en handelen ten behoeve van de mensheid. Deze tijd wordt gekenmerkt door informatiestromen,



niet in de laatste plaats in de gezondheidszorg. De betekenis van Ayurveda in deze informatiestroom komt steeds meer op de voorgrond. De aloude leer is toepasbaar in iedere cultuur en in alledaagse bezigheden.

### ***EISRA (European Institute for Scientific Research on Ayurveda)***

Binnen Europa is EISRA als een van de eerste begonnen om Ayurveda te onderrichten aan geïnteresseerden. Sinds het jaar 2000 heeft EISRA voor haar opleidingen erkenning gezocht bij de Gujarat Ayurveda University te Jamnagar, India. Na aanpassing van het onderwijsprogramma aan de wensen en eisen van de Universiteit, is met goedkeuring van de centrale overheid van India de alliantie tot stand gekomen. EISRA heeft als doel, via een wetenschappelijke benadering en zienswijze, Ayurveda in de westerse samenleving meer onder de aandacht te brengen. Er wordt vandaag de dag steeds meer wetenschappelijk onderzoek verricht naar de effecten van Ayurveda en Ayurvedische therapieën op de gezondheid. De beroepsgroep van Ayurvedische therapeuten en geneeskundigen draagt ook bij aan deze onderzoeken en resultaten. De samenwerking en uitwisseling met Indiase Ayurvedische universiteiten en onderwijsinstellingen zijn hierop dan ook een waardevolle aanvulling. De EISRA Ayurveda opleiding is in Nederland ondergebracht bij het Ayurvedisch Gezondheidscentrum Nederland (AGN).



*Hier het ondertekenen van het MoU door de registrar van de Gujarat Ayurved University en Dhr. Anil K. Mehta.*



*In het jaar 2000 werd EISRA volgens de richtlijnen van het Indiase Ministerie van Gezondheid verbonden met de Gujrat Ayurvedic University in Jamnagar. Deze gebeurtenis vond plaats in bijzijn van de Gouverneur van de deelstaat Gujarat, Dhr. Shri. Sundersingh Bhandari, Minister van Gezondheidszorg Dhr. Shri Ashok Bhatt, Secretaris van Gezondheidszorg Mevr. Shailja Chandra en Dr. P.V. Kurup, de kanselier in de functie. Hier het overhandigen van de MoU aan Dhr. Anil K. Mehta door de registrar van de Universiteit.*

### **AGN (Ayurvedisch Gezondheidscentrum Nederland)**

Dhr. Anil K. Mehta werd geboren in India, studeerde aan de Maharishi Dayanand University te Rohtak (Haryana) en behaalde zijn graad in de Ayurveda. In 1980 richtte hij als een van de eerste in Nederland een Ayurvedische praktijk op: het Ayurvedisch Gezondheidscentrum Nederland. Sinds 1989 is het EISRA instituut ondergebracht in het Ayurvedisch Gezondheidscentrum Nederland (AGN), met als hoofddoel de algemene kennis van Ayurveda in Nederland te bevorderen. Met Dhr. Mehta aan het roer zijn door de jaren heen vele vernieuwingen doorgevoerd en is groei gerealiseerd. EISRA instituut organiseert inmiddels ook in België een opleiding en heeft nauwe banden met klinieken in Engeland en Spanje.

## **Huisvesting**

De opleiding is gehuisvest in Thijssestraat 20 Den Haag.  
Het secretariaat van de opleidingen bevindt zich op Thijssestraat 16  
en is te bereiken via 070 - 319 25 46 en [info@agn-ayurveda.com](mailto:info@agn-ayurveda.com)

### **Postadressering:**

EISRA, Opleidingen  
Thijssestraat 16, 2521 ZL Den Haag

## **Docenten en Secretariaat**

Aan de opleiding zijn 3 vaste docenten verbonden en zullen gastdocenten uit India en Europa college geven in specifieke thema's waarbinnen zij zich hebben gespecialiseerd in Ayurveda. Het internationale karakter van de sprekers zorgt ervoor dat Ayurvedische vakken voornamelijk in het Engels worden onderwezen. Goed begrip van de Engelse taal is daarom gewenst. Het secretariaat behandelt alle vragen over de studie en is belast met de administratieve verwerking.

### **Docenten**

Dhr. Anil K. Mehta <sup>(G.A.M.S)*</sup>	Onderwijsdirecteur
Drs. Harry de Jong	Medische Basiskennis
Dhr. Vivek Mohindra <sup>(B.A.M.S)*</sup>	Ayurvedische Vakken

### **Secretariaat**

Mw. Sneh Mehta	Administratie
Dhr. Madhava Overgoor	Algemeen medewerker
Mw. Drs. Lauren B.M. Gelijsteen	Opleidingscoördinator

*\*G.A.M.S. is van oudsher een titel die staat voor Graduate in Ayurvedic Medicine and Surgery, vandaag de dag studeert men af met de titel \*B.A.M.S dit staat voor; Bachelor of Ayurvedic Medicine and Surgery.*

## **Besturen en Commissies**

### ***Dagelijks Bestuur***

Het bestuur van de opleiding wordt gevormd door:

Dhr. Anil K. Mehta (voorzitter) en Mw. Sneh Mehta (secretaris).

### ***Opleidingscommissie***

De opleidingscommissie bestaat uit Dhr. Anil K. Mehta (voorzitter), Mw. Lauren B.M. Gelijs-teen en wisselende studentleden uit ieder jaar. De commissie houdt zich vooral bezig met onderwijszaken (onderwijsprogramma, uitvoering daarvan, onderwijs-evaluatie, e.d.). De studentleden vertegenwoordigen en behartigen de belangen van de studenten, voor zover het gaat om de inrichting en uitvoering van het onderwijs. Zij fungeren daarom als aanspreekpunt en/of vraagbaak voor de medestudenten.

### ***Examencommissie***

De examencommissie bestaat uit alle leden van de wetenschappelijke staf die bij de uitvoering van de onderwijsprogramma's betrokken zijn. Voorzitter is thans Dhr. Anil K. Mehta. De examencommissie verzorgt de examens, kijkt deze na en voorziet deze met een judicium. Tevens is de examencommissie belast met de beoordeling van thuiswerkopdrachten. Alle ingeleverde en gemaakte werken blijven in bezit van EISRA en zullen worden gearchiveerd in een studentdossier. De examencommissie draagt zorg voor dit dossier. Eventuele vrijstelling van een vak kan door de examencommissie verleend worden. Ook de doorstroming van de opleiding Ayurvedic Technician naar Ayurvedic Practitioner zal door de examencommissie beoordeeld worden.

### ***Judicia***

Voor de thuiswerkopdrachten en de examens is het judicium gebaseerd op het gewogen gemiddelde van alle aangewezen vakken welke in de opdrachten en het examen getoetst worden.

- 6- na aarzeling
- 6 geen bezwaar
- 6.5 niet het minste bezwaar
- 7 alleszins bevredigend
- 7.5 met genoeg
- 8 met veel genoeg
- 8.5 met zeer veel genoeg
- 9/10 cum laude

## **Studiebegeleiding**

Naast de college-uren in de weekeinden zal er op 15 vaste data, welke aan het begin van ieder studiejaar worden opgegeven, een docent bereikbaar zijn van 10.00–17.00 uur. Het doel is om de studenten van alle opleidingsjaren de mogelijkheid te bieden extra vragen te stellen over de behandelde lesstof, onduidelijkheden nogmaals uitgelegd krijgen, hulp vragen bij de scriptiebegeleiding en andere vragen. Het is niet verplicht gebruik te maken van deze extra studiedagen. Er zal dan ook geen nieuwe stof worden behandeld op de studiedag.

## **Toetsing en Examen**

De toetsing voor alle Ayurveda vakken zal bestaan uit maandelijkse kleine thuiswerkopdrachten. Voor het met goed gevolg afleggen van deze opdrachten, zal aan het einde van het jaar een extra studiepunt worden toegekend. Tijdens het collegejaar wordt er voor alle Ayurveda vakken halverwege het jaar een tussentoets gemaakt en er wordt aan het einde van het jaar een afrondend examen afgenomen. Beide toetsingen zullen open vragen zijn waarbij geen gebruik gemaakt mag worden van boeken of aantekeningen.

Voor het vak Medische Basiskennis wordt een eindejaar examen afgenomen in de vorm van meerkeuze vragen. Naast het schriftelijk examen dient de student een verplichte scriptie te schrijven. Voor de scriptie kiest de student zelf een onderwerp uit het vakgebied van Ayurveda. De scriptie wordt gezien als een specialisatie en veronderstelt een literatuurstudie én een inbreng van eigen onderzoek. De omvang van de scriptie dient voor beide opleidingen minimaal 40 pagina's te bevatten.

## **Toelating**

*Voor de Ayurveda opleidingen gelden de volgende toelatingscriteria.*

- Minimum leeftijd 18 jaar
- MBO denkniveau
- Goed begrip van de Engelse taal
- Een kennismakingsgesprek, waarin onder meer de motivatie wordt besproken.

## HET STUDIEPROGRAMMA

### *Ayurvedische Massage en Panchakarma Therapeut*

#### ***Ayurvedische Massage***

De Ayurvedische massage bestaat uit verschillende energetische massage technieken waarbij men gebruikt maakt van medicinale kruidenoliën die zijn samengesteld volgens traditionele recepturen aangepast aan de situatie en basisconstitutie van de behandelde. Ayurvedische massage is er op gericht lichaam en geest in balans te brengen en ziekte te verlichten en genezen. Ayurvedische massage combineert massage technieken met het stimuleren van de *marma* punten (drukpunten in het lichaam). Het werkt dus niet alleen op het grofstoffelijk lichaam, de spieren en het zenuwstelsel maar ook op de energiehuishouding (*aura*, *chakra's* en *nadi's*) van ons subtiele energetische lichaam. De massage opent de weg naar genezende energie; helpt om gifstoffen die diep in het lichaam vast zitten weer uit te scheiden en helpt bij het losmaken van emotionele blokkades.

#### ***Panchakarma***

Panchakarma wordt gezien als de meest uitgebreide reinigingsmethode voor lichaam en geest. Deze methoden zijn uitvoerig beschreven in de klassieke Ayurveda boeken door auteurs als Charaka, Susruta, Vagbhata en vele anderen. Panchakarma (*Pancha*-vijf; *Karma*-handelingen) bestaat uit vijf verschillende behandelmethoden om de kanalen in het lichaam (de *srotas*) te reinigen zodat de vitale levenstromen van energie (*Prana*, *Apana*, *Udana*, *Samana* en *Vyana*) zonder obstakels alle lichaamscellen kunnen bereiken. Panchakarma behandeling is ervoor om te zorgen dat de afvalstoffen die in het lichaam ingebed zitten in weefsels, aders en slagaders getransporteerd worden naar plaatsen waar ze op natuurlijke weg het lichaam kunnen verlaten. Door deze interne reiniging wordt dan veelal de oorzaak van ziekte verwijderd, de drie (*tri*)*dosha*-energieën (bio-energieën) *vata*, *pitta* en *kapha* gebalanceerd waardoor de fysieke constitutie zich zal normaliseren. Panchakarma behandeling balanceert en stimuleert bovendien de *chakra's* en *nadi's* en zorgt voor een hernieuwd evenwicht. Een gezond lichaam maakt het immers ook makkelijker een gezonde spirituele ontwikkeling te ondergaan en verhoogd de kwaliteit van ons leven. De rol die Panchakarma hierin dus kan spelen is dus van essentieel belang. Panchakarma was in oude tijden alleen bestemd voor vermogende lieden. Koningen,

Maharadjas en Priesters ondergingen jaarlijks een Pancha Karma kuur voor hun geestelijke groei en uitgebalanceerde gezondheid. Vandaag de dag is Panchakarma toegankelijk voor steeds meer mensen, het enorme succes van deze traditionele behandelmethoden heeft inmiddels ook aandacht van de medische wereld getrokken en het belang ervan is ook buiten de grenzen van India doorgedrongen. Panchakarma dient natuurlijk toegepast te worden tezamen met een gezonde leefstijl en voedingspatroon.

## ***De opleiding***

De 1-jarige opleiding tot Ayurvedische Massage en Panchakarma Therapeut heeft als doel een kennismaking te bieden met de Ayurvedische principes en de hieruit ontstane Massage en Panchakarma technieken. Na de afronding van de Ayurvedische Massage en Panchakarma Therapeut opleiding weet je Massage en Panchakarma technieken toe te passen in je persoonlijke leefomgeving. Met bovengenoemde vaardigheden kunt u ook een eigen praktijk opstarten. De theorie van de opleiding tot Ayurvedische Massage en Panchakarma Therapeut duurt 1 jaar. De lessen lopen gelijk met het eerste jaar van de opleiding tot Ayurvedic Technician en Practitioner. Dit vergemakkelijkt het eventuele doorstromen naar deze opleidingen. In het leerjaar ligt de nadruk op theorie en de praktische toepassing van de theorie. Het studiejaar bestaat uit een achttal weekeinden op het opleidings instituut van AGN/EISRA in Den Haag waarin naast de uitleg over Ayurvedische basisprincipes en filosofie ook medische basiskennis en terminologie aan de orde komen. De studie is er op gericht om aan de hand van gedegen theoretische kennis en de nodige praktische lessen de student voor te bereiden om bij mensen hun basisconstitutie (prakriti) te herkennen en aan de hand van de problemen die zij ervaren gepaste Massage en Panchakarma technieken te kunnen toepassen. Als afronding op de studie dient de student een verplichte stage in India te volgen en een scriptie in te dienen en naar goed resultaat af te ronden.

## ***Doelstelling***

Het doel van de deze Ayurvedische Massage & Panchakarma opleiding is het bieden van een kennismaking met de Ayurvedische principes die toegepast kunnen worden in de praktijk. De student zal na afronding van zijn studie in staat zijn Ayurvedische Massage & Panchakarma technieken in de praktijk toe te passen.

## ***Thematisch Curriculum***

### *1<sup>e</sup> jaar:*

- De Vedische cultuur
- Geschiedenis en introductie Ayurveda
- Concept ziel (atma) en geest (manas)
- Evolutie theorie volgens Ayurveda
- Ayurvedische basisprincipes
- Diagnose en voeding met betrekking tot de basisconstituties
- Gedragsregels, leefstijl en voeding in relatie tot seizoen en omgeving.
- Agni en ama
- Ayurvedische anatomie (dosha, dhatu, mala)
- Ayurvedische psychologie en gesprekstechniek
- Therapievormen in Ayurveda o.a. Panchakarma

### *Praktijklessen gedurende het leerjaar:*

- Polsdiagnose
- Kooklessen
- Basis massage techniek en marma behandeling
- Panchakarma technieken

### *Stage 4 weken*

- Therapeutische Yoga
- Massage & Panchakarma technieken
- Polsdiagnose & Prakriti analyseren
- Medicinale oliën leren samenstellen

*Een uitgebreid programmaoverzicht en rooster van elk jaar wordt bij aanvang van de eerste les overhandigd.*



## Studiebelasting

De student wordt geacht alle colleges te volgen en actief deel te nemen. De colleges zijn verdeeld over 8 weekeinden en hebben 112 contact-uren. Bij verzuim meer dan 28 uur of wanneer de voortgang in gevaar komt, wordt een gesprek gevoerd met de student en de studiecoördinator over de voortgang van de studie. Aanwezigheid telt mee voor het diploma. Gedurende het opleidingsjaar worden 15 extra studiebegeleidingsdagen aangeboden, welke opgeteld 105 studie-uren omvatten.

Naast de college-uren wordt de student geacht thuis minimaal 250 studie-uren te besteden in een studiejaar, wat neerkomt op 5 uur per week. Aanbevolen wordt een studiebelasting van ongeveer 1 uur per dag. De stage (4 weken) heeft een studiebelasting van 24 dagen á 10 uur per dag, 's-ochtends 07.00–08.30 uur wordt gestart met yoga, van 09.30–12.00 uur ontvangt men theorieles over datgene wat men later op de dag in de stage gaat uitvoeren. Rest van de dag doet men praktijkervaring op.

<b>Studiebelasting</b> <i>aantal uren:</i>	<b>1<sup>e</sup> jaar</b>	<b>Stage / Scriptie</b>
Contact	112	60 <i>(zie stage + terugkomdagen)</i>
Studie begeleiding	105	
Thuisstudie	250	
Stage		240 <i>(waarvan 60 uur contacturen en 180 praktijken)</i>
<b>Subtotaal</b>	467	240
<b>Totaal uren</b>		<b>704*</b>

\* De richtlijn die we hebben meegekregen van de beroepsorganisaties met betrekking tot de inhoud van onze opleiding is een studiebelasting van minimaal 500 uur. De opleiding moet minimaal 120 contacturen omvatten waarvan 75% theorie.

## **Studiemateriaal**

Voor aanvang van de studie dient de student in bezit te zijn van de speciaal door EISRA samengestelde Syllabi (drie delen) en onderstaande boeken, allen te verkrijgen bij het secretariaat van de opleiding. De kosten voor dit studiepakket en bijkomende studiematerialen bedragen éénmalig € 350,-

- Ayurveda in de praktijk, Ankh-Hermes 1992
- Pancha Karma, Gopher 2006
- Ayurvedisch voedingsleer in de Praktijk, Panta Rhei 2011
- Ayurvedic Pharmacy, Chaukhamba Sanskrit Pratishtan 2005
- Ayurveda Physiotherapy & Yoga, Chaukhamba Sanskrit Pratishtan 2010

Voor het tweede, derde en vierde studiejaar worden de volgende klassieke naslagwerken ook aanbevolen (niet verplicht doch van uitermate belang voor de serieuze student).

- \* Charaka Samhita
- \* Sushruta Samhita
- \* Ashtanga Hrydam

## **Stage**

Na het eerste leerjaar dient de student de opgedane theorie in de praktijk te brengen middels een verplichte stage. De duur van de stage is 4 aaneengesloten weken. Een langer verblijf dan vier weken wordt ten zeerste aangeraden, doch is niet verplicht. De stage wordt doorlopen in het PDI (Prakash Deep Institute of Ayurvedic Sciences) in Raiwala (vlakbij Rishikesh), India. De kosten\* voor het onderwijs tijdens de stage, als ook de reiskosten en het verblijf op het instituut, zijn voor rekening van de student.

*\* Zie paragraaf kosten.*

## **Diplomerings**

Na het met een voldoende afronden van de examens, stage en de scriptie kan de student het Ayurvedische Massage en Panchakarma therapeut diploma ontvangen.

## ***Doorstroming***

Na beëindiging van deze opleiding kan de student, indien hij/zij dit ambieert en na overleg met de studietoehoedoor, doorstromen naar het tweede jaar van de Ayurvedic Technician of Ayurvedic Practitioner opleiding.

## ***Kosten***

Voor de registratie bij EISRA dient de aankomende student eenmalig inschrijvingskosten te betalen, te weten het bedrag van € 85,-

Per studiejaar bedragen de kosten € 1950,- Dit bedrag dient voor aanvang van het studiejaar te zijn voldaan. Aan het einde van het tweede jaar is er een verplichte stageperiode van 4 weken. De student dient daarom rekening te houden met bijkomende kosten aan het einde van zijn studie. De stage kosten á € 1950,- omvatten het onderwijs tijdens de stage en gebruik van het lesmateriaal. Inclusief verblijf, op basis van vol pension en twee personen die een kamer delen. Het is ook mogelijk om tijdens de gehele stage (4 weken) een 1-persoonskamer te betrekken, hier wordt dan een éénmalige toeslag van € 250,- voor gerekend. Verder wordt van de student verwacht dat deze zijn eigen ticket (India) betaald als ook het vervoer van het vliegveld naar de kliniek (en weer terug). Voor meer informatie en begeleiding kunt u natuurlijk bij ons terecht.

## ***Betaling***

Betaling geschiedt door overmaking op rekening van de KBC Bank in Kapellen in België. Rekening nr. 733032877875, BIC: KREDBEBB, IBAN: BE05733032877875 t.n.v. U-Veda NV onder vermelding van de betreffende opleiding en het leerjaar (1<sup>e</sup> jaar, stage). Bij voortijdige beëindiging is restitutie van het collegegeld over het lopende studiejaar niet mogelijk.

## ALGEMENE INFORMATIE VAN DE OPLEIDING

### ***Ayurvedische Studiereis***

Jaarlijks wordt er een Ayurvedische studiereis georganiseerd naar India. Er worden Ayurvedische universiteiten, klinieken, laboratoria en botanische tuinen bezocht als ook andere bezienswaardigheden. Er wordt gelogeerd in het PDI Prakash Deep Institute for Ayurvedic Sciences. De zusterorganisatie in India, WAHO (World Ayurvedic Health Organisation) is nauw betrokken bij de opzet van het reisprogramma. Je ervaart Ayurveda in de praktijk en krijgt een beter begrip over hoe Ayurveda in het dagelijks leven is geworteld.

### ***Ayurveda Actueel***

Health Bulletin Ayurveda Actueel wordt uitgegeven door het AGN in samenwerking met EISRA. De Nederlandse Ayurveda Actueel verschijnt tweemaandelijks en wordt verspreid onder abonnees. Kosten voor een jaarabonnement zijn € 25,- (Ook in Engels verkrijgbaar)

### ***Bijscholing***

Bij beroepsverenigingen zoals het V.B.A.G. eist men van de beroepsbeoefenaar dat de vak-kennis regelmatig wordt onderhouden. EISRA verzorgt bijscholingen, die zich richten op verdieping van actuele kennis van de Ayurvedische Massage en Panchakarma Therapeut.

### ***Studievoorwaarden***

Om ingeschreven te worden voor de opleiding Ayurvedische Massage en Panchakarma Therapeut dient men gebruik te maken van bijgaand inschrijfformulier. Met uw inschrijving verklaart u zich akkoord met de studievoorwaarden van EISRA. De studie overeenkomst tussen student en EISRA treedt in werking na ontvangst van betaling voor het betreffende studiejaar van de opleiding. De inschrijving van studenten geschiedt in volgorde van binnenkomst van betaling, totdat het maximum aantal studenten is bereikt. Daarna wordt men op een wachtlijst geplaatst. Bij het niet nakomen van de studievoorwaarden is EISRA gerechtigd tot eenzijdige opzegging van studie deelname.

## ***Een succesvolle studie Ayurveda?***

Openhartigheid, zuiverheid van intenties, onbevooroordeeld zijn, geen verwachtingen hebben, gemotiveerd zijn en een praktische instelling. Als u deze eigenschappen niet heeft, tracht deze dan te ontwikkelen. Voorkom teleurstelling voor uzelf en de docenten. Wij zullen u hier steeds aan herinneren door zelf het voorbeeld te geven.

## ***Benodigde lesmateriaal***

Aanbevolen en verplichte literatuur is voor eigen rekening. Porto- en kopieerkosten van de werken, die niet verkrijgbaar zijn en toch van belang zijn voor de studie, zijn voor rekening van EISRA. De lessen worden bij voorkeur in het Nederlands gegeven, echter zijn de voordrachten van internationale docenten een uitzondering hierop. Enige vaardigheid in de Engelse taal, zowel mondeling als schriftelijk is noodzakelijk. EISRA heeft de beschikking over eigen audio/visuele middelen ter ondersteuning van de studie. Ook met betrekking tot de praktijklessen, zoals de kooklessen, massage e.d. beschikt EISRA over eigen apparatuur en benodigdheden. Beschermende en/of geëigende kleding en handdoeken zullen door de student worden verzorgd.

## ***Audio / Video apparatuur***

Zonder voorafgaande toestemming, hetzij schriftelijk hetzij mondeling is het gebruik van audio/video apparatuur niet toegestaan.

## ***Lestijden en Startdata***

Er wordt college gegeven van 10.00 uur tot 17.00 uur. Ieder studiejaar begint in september en lopen volgens het schooljaar tot en met mei. In de maanden juni, juli en augustus zijn er geen lessen.

## **Aansprakelijkheid**

Het Bestuur van de opleiding kan niet aansprakelijk worden gesteld voor vernieling, beschadiging of diefstal van eigendommen van de studenten.

## **Rechten en plichten van de student**

1. De groep studenten kiest in het begin van het eerste jaar een klasvertegenwoordig(st)er. De klasvertegenwoordig(st)er treedt namens de groep op als spreekbuis aangaande algemene organisatorische zaken/problemen.
2. Wijzigingen in persoonlijke gegevens (bv. adreswijziging) dienen schriftelijk te worden doorgegeven aan de studietoelator.
3. Indien men de lessen niet kan volgen, dient men dit aan de opleidingscoördinator of op de lesdag zelf aan de docent door te geven. Wanneer persoonlijke omstandigheden het volgen van de opleiding problematisch maken, dient men zo snel mogelijk contact op te nemen met de coördinator. Deze zal in overleg met de leiding en het bestuur een regeling zien te treffen.
4. Indien een student tussentijds de opleiding wil beëindigen, dient men dit schriftelijk bij het bestuur te melden.
5. In verband met de kwaliteitsbewaking van het onderwijs kan men schriftelijk of mondelinge feedback geven over de lessen.
6. Bij organisatorische problemen betreffende de opleiding en/of de coördinator dient de klasvertegenwoordig(st)er contact op te nemen met de opleidingscoördinator. Tijdens een gesprek kan het probleem besproken worden.
7. Bij vakinhoudelijke problemen dient men zich tot de desbetreffende docent te wenden. Indien men persoonlijke problemen met een docent heeft, richt men zich in eerste instantie tot de docent zelf. Kan men er samen niet uitkomen dan dient men zich tot de opleidingscoördinator te wenden. Mocht het probleem in het gesprek met de cursist, de opleidingscoördinator en de betreffende docent nog niet voldoende opgelost zijn, dan kan men zich tot het bestuur wenden.
8. Bij problemen betreffende de registratie richt men zich tot het secretariaat.
9. Tijdens de diploma-uitreiking dient de belofte van geheimhouding te worden afgelegd en wordt naleving beloofd van de beroepsethiek.

10. Na diplomering kan de student zich aansluiten bij een beroepsorganisatie die het Ayurveda-diploma erkent.
11. Alle zaken, waarin door deze regelingen niet wordt voorzien, worden door het bestuur beslist.

## ***Studieleiding en Docenten***

*De studieleiding berust in eerste instantie bij:*

EISRA, Opleidingen  
p/a Thijssestraat 16,  
2521 ZL Den Haag

EISRA wordt voor de dagelijkse gang van zaken vertegenwoordigd door het secretariaat van de opleiding, tel.: 070 - 319 25 46 / fax: 070 - 414 08 18

## ***Beroepsorganisatie***

Met de op handen zijnde Europese wetgeving op het gebied van de natuurgeneeskundige gezondheidszorg, komt de noodzaak tot het zich organiseren in beroepsgroepen, dichterbij. Ook met betrekking tot kwaliteitsbewaking, rechtsbescherming en niet in de laatste plaats, de beeldvorming naar de patiënten en cliënten is deelname aan een beroepsorganisatie onontkoombaar. Bovendien is het belangrijk om in het overleg met overheden, met de reguliere gezondheidszorg en vooral ook met de ziektekosten vergoeding, de erkenning te bepleiten die een gedegen opleiding en praktijkvoering wettigen.

Een beroepsorganisatie vormt hierin een onmisbare schakel. Zowel individuele therapeuten en natuurgeneeskundigen moeten voor optimale belangenbehartiging aangesloten zijn bij het V.B.A.G. (Vereniging ter bevordering van Alternatieve Geneeswijze) of een andere beroepsvereniging. EISRA adviseert en begeleidt hierin.

## INTRODUCTIE AYURVEDA

Het woord Ayurveda kan het best worden vertaald met kennis van het leven (Ayur= leven; veda= kennis). Ayurveda maakt deel uit van de Vedische geschriften. De Veda's kunnen worden gezien als een blauwdruk van de schepping. De kennis van de Veda's is reeds duizenden jaren mondeling van vader op zoon overgeleverd. Vele geestelijke stromingen putten hun kennis uit de Veda's.

### ***De 5 elementen (Pancha Mahabutha's)***

De vijf elementen zijn van fundamenteel belang in Ayurveda. Het zijn de energievelden die op een dynamische wijze gestalte geven aan de materiële schepping.

*De vijf elementen hebben de volgende kenmerken:*

#### ***Ether (akasha)***

penetrerend, licht, transparant. Brengt de verfijnde etherische essentie tot uitdrukking.

#### ***Lucht (vayu)***

licht, droog, koud en is een drijvende kracht, die zorgt voor de beweging van de dosha's.

#### ***Vuur (tejas)***

hitte, droog, helder en licht. Belangrijk onderdeel bij transformatie en chemische omzettingen-processen.

#### ***Water (jala)***

koud, zacht, vloeibaar. Is het medium voor andere elementen om een vastere structuur te geven.

#### ***Aarde (prithvi)***

dicht, zwaar, traag, stevig, bewegingloos. Sterk cohesieve kracht. Geeft vastigheid aan het lichaam. Geeft stabiliteit.

### ***Dosha's***

Diagnose, voorschrift en indeling van kruiden worden in termen van de drie dosha's weergegeven. Vanuit de vijf elementen worden de drie dosha's als volgt samengesteld:



## **Farmacologie & Farmacognosie**

### ***Dravyaguna***

Dravyaguna is de wetenschap van geneeskundig werkzame stoffen en hun eigenschappen zoals beschreven in Ayurveda. Gebruik en dosering van deze stoffen worden toegelicht. Ayurveda heeft een zeer brede toepassing van zowel organische als anorganische stoffen. Dravyaguna kent een raamwerk van systemen om de geneeskundig werkzame stoffen in te delen. Op basis van deze systemen worden de Ayurvedische kruiden en mineralen samengesteld.

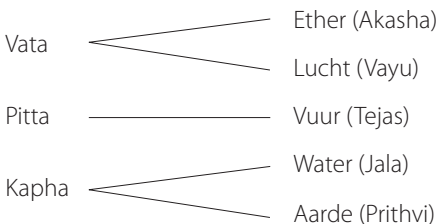
### ***Rasa (smaak)***

Ook de smaak is opgebouwd uit de vijf elementen. Smaak is daarom niet alleen een subjectief, zintuiglijk begrip, maar is ook een objectieve eigenschap van de geneeskundig werkzame stof. De smaak eigenschappen zijn dus altijd latent aanwezig. Ayurveda onderscheidt zes smaken, die als volgt zijn samengesteld:

Zoet	<i>(madhura)</i>	overheersen water en aarde
Zuur	<i>(amla)</i>	overheersen water en vuur
Zout	<i>(lavana)</i>	overheersen aarde en vuur
Scherp	<i>(katu)</i>	overheersen vuur en wind
Bitter	<i>(tikta)</i>	overheersen ether en wind
Wrang	<i>(kasaya)</i>	overheersen wind en aarde

Wanneer er bv. onder madhura zoet wordt verstaan, dan betreft dit niet alleen suiker of snoep, maar ook rijst of melk. De kruiden hebben niet één rasa, maar zijn samengesteld uit de verschillende rasa's, waarbij er enkele domineren.

### ***Dosha Mahabhuta (Element)***



Rasa is één van de mogelijkheden om de balans van het lichamenlijk functioneren te herstellen.

### **Guna's (Kwaliteit)**

Guna is datgene, waarbij het causala inherent aan de dravya nog geen vorm, eigenschap of werking heeft aangenomen. Hetgeen betekent dat de guna zelf geen werking, vorm of eigenschap heeft, maar de dravya voor haar werking kwalificeert.

In totaal zijn er 41 guna's, die in 4 verschillende groepen kunnen worden ingedeeld:

Gurvadi	(fysiofarmaceutisch)	20 guna's
Paradi	(parafarmaceutisch)	10 guna's
Vishista	(specifiek zintuiglijk)	5 guna's
Adhyatmika	(psychologisch)	6 guna's

De ayurvedische literatuur spreekt in hoofdzaak van de Gurvadi guna's. De in totaal 20 guna's staan als tegengestelden van 10 paren hieronder vermeld:

zwaar (guru)	—	licht (laghu)
koud (sita)	—	heet (ushna)
nat (snigda)	—	droog (ruksha)
langzaam (manda)	—	snel (tikshna)
bewegingloos (sthira)	—	bewegend (sara)
zacht (mrdu)	—	hard (kathina)
doorzichtig (visada)	—	ondoorzichtig (picchala)
glad (slakshna)	—	ruw (khara)
grof (sthula)	—	fijn (sukshma)
vast (sandra)	—	vloeibaar (dravya)

Hierdoor wordt het mogelijk om in de materia medica een exacte beschrijving te geven over de werking van kruiden.

### **Virya (Potentie)**

Virya is de potentie of kracht van het kruid op basis van haar verhittende of verkoelende werking. Deze verhittende of verkoelende werking wordt gezien als de meest fundamentele energie-gevende werking op het lichaam. De verhittende en verkoelende werking worden respectievelijk ushna en sita genoemd. Iedere plant heeft op zich haar eigen virya. Ayurveda kent methoden om de virya te verhogen. Ushna virya doet verbranden, zuiveren, vernietigt vata en kapha en doet pitta toenemen. Scherpe kruiden zoals hete pepers, chili's, gembe, zout, gefermenteerde producten zoals wijn en yoghurt vallen onder

deze categorie. Sita virya doet kalmeren, aansterken en doet kapha en vata toenemen en pitta verminderen. Zoete, wrange en bittere producten vallen onder deze categorie.

### ***Vipaka (Naspijverteringswerking)***

Vipaka is de eigenschap die het voedsel aanneemt nadat het door het spijsverteringskanaal is gegaan. Wanneer het voedsel wordt geconsumeerd, ondergaat het door de enzymen een transformatie in de volgende stadia van het spijsverteringskanaal.

- *Het eerste stadium* van het spijsverteringsstelsel (mond-maag) wordt overheerst door kapha, waarbij de zoete smaak overheerst.
- *Het tweede stadium* van het spijsverteringsstelsel (maag-dunne darm) wordt door pitta overheerst, waarbij de zure smaak domineert.
- *Het derde stadium* is de dikke darm die door vata wordt overheerst. Hierbij domineert de scherpe smaak.

Uiteindelijk zal de zoete en zoute smaak getransformeerd worden tot een zoete vipaka (madura); de zure smaak behoudt haar eigen waarde en heeft een zure vipaka (amla); bitter, wrang en scherp zullen resulteren in een scherpe vipaka (katu). Dit betekent dat, als het voedsel het gehele spijsverteringsstelsel heeft doorlopen, er drie rasa's (smaken) overblijven. Dit zijn zoet, zuur en scherp.

### ***Prabhava (Specifieke Eigenschap)***

Twee verschillende kruiden kunnen elk een gelijke rasa, vipaka, guna's en virya hebben en toch een ander effect hebben op de fysiologie. Dit is mogelijk door prabhava, een hogere wetmatigheid, die uiteindelijk bepalend is voor de werking van de genezende werkzame stof.

#### *Voorbeeld 1:*

Plumbago zeylanica en Baliospermum montanum hebben een gelijke rasa, vipaka en virya. De eigenschappen zijn identiek, maar Plumbago zeylanica heeft geen purgerende werking en Baliospermum montanum heeft wel een purgerende werking. Deze specifieke werking wordt toegeschreven aan Prabhava.

#### *Voorbeeld 2:*

Melk en ghee (geklearde boter) zijn identiek in hun eigenschappen volgens de genoemde omschrijving. Maar ghee blijkt het spijsverteringsvuur te verhogen, terwijl melk deze eigenschap niet heeft.

## **Behandelingsmethoden In Ayurveda**

*Ayurvedisch dieet* — voeding is van groot belang voor de instand houding van ons lichamelijk functioneren. Door te weinig, teveel of verkeerde voeding kan men uit balans raken. Het dieet wordt vastgesteld naar aanleiding van de constitutie en welke dosha's er uit balans zijn.

*Ayurvedische massage* — al vanaf de geboorte wordt deze massage toegepast voor de instandhouding van een goede gezondheid in India. Volgens specifieke voorschriften wordt de olie aangebracht. De klassieke boeken vermelden honderden recepten voor massage-oliën voor verschillende ziektebeelden.

*Chirurgie* — werd reeds 500 jaar v. Chr. toegepast. In Sushruta Samhita, een klassiek boek in Ayurveda, worden chirurgische instrumenten beschreven, die heden ten dage nog worden gebruikt.

*Fytotherapie* — Ayurveda biedt over dit onderdeel zeer diepgaande kennis. Men kent verschillende systemen om kruiden in te delen. (zie farmacologie & farmaconosie).

*Gemmotherapie* — op verschillende manieren worden edelstenen gebruikt als therapie. Men kan edelstenen dragen om hun gunstige invloed of oraal gebruiken als edelsteenpoeder (bhasma of pishti genoemd in Ayurveda), in kleine doseringen.

*Yoga therapie* — (Yoga-geneeswijze) door correcte houdingen, afkomstig uit de Hatha Yoga, zullen de klieren (granthis) worden geactiveerd en gereguleerd, het centrale zenuwstelsel en subtiele energiebanen beter doorstromen. Door het activeren van de bovengenoemde granthis kan men tevens de verhouding van de doshas en sub-doshas veranderen. Yoga-chikitsa kan preventief, maar ook curatief worden toegepast. Per ziektebeeld worden specifieke houdingen, ademhalings- en concentratietechnieken geadviseerd.

*Homeopathie* — potentiëren van geneeskrachtige stoffen wordt ook beschreven in Ayurveda. Men kent verschillende methoden van potentiëren.

*Hydrotherapie* — deze oorspronkelijk uit Duitsland afkomstige therapie wordt reeds duizenden jaren toegepast in India. Diverse manieren van baden, nat-laken-wikkelingen, etc. worden in de boeken vermeld. Ook worden technieken aangegeven om

water te prana-izeren (energie toevoegen) voor oraal gebruik, ter onder steuning van de levensenergie.

*Klanktherapie* — klanken hebben een zeer belangrijke werking op onze lichaam en geest. Men kan gericht luisteren naar bijvoorbeeld recitaties van Vedische teksten of de aandacht ermee naar binnen richten. Voor vele spirituele bewegingen vormt zij een belangrijk onderdeel van de geestelijke ontwikkeling. Ayurveda bevat ook teksten van klanken voor specifieke ziektebeelden.

*Marma therapie* — is de behandeling op vitale punten. Door manipulatie en/of door gebruik van kruiden-, en etherische olie kan men invloed uitoefenen op zowel de organische als de meer subtiele niveaus van lichaam en geest.

*Medische astrologie* — aan de hand van de horoscoop wordt bepaald welke medicijnen, edelstenen, klanken (mantra's) of verdere levens-adviezen nodig zijn voor een evenwichtig functioneren. Astrologie heet in India: Jyotish. Vergeleken met de Westerse astrologie kent men meerdere rekenmethoden om een horoscoop te maken.

*Mineralen* — de klassieke boeken beschrijven op exacte wijze hoe voor oraal gebruik de mineralen moeten worden gezuiverd, vergruisd of gekalcineerd (verhit). Het doel van deze methodiek is dat de mineralen gemakkelijker opneembaar worden.

*Pancha Karma* — is belangrijk voor de instandhouding van lichaams energie. Ervaren yogi's kunnen d.m.v. pranayama langere perioden zonder voedsel in leven blijven. Pancha Karma kan vooral voor hoofdklachten preventief werken, maar ook curatief.

*Rasayana kuur* — Ayurveda behandelt niet alleen de gemanifesteerde ziekte, maar ook de latente. Het ziekteproces verloopt in zes fasen, waarbij pas in de laatste fase de ziekte lichamelijk tot uitdrukking komt. De rasayana behandelt de ziekte ook in de voorgaande fasen, wanneer deze reeds latent aanwezig is. Een rasayanakuur wordt bij voorkeur gedaan na een zuiveringskuur.

*Zuiveringskuur* — ophoping van afvalstoffen vormt vaak de basis voor ziekten. Als reinigingskuur is Pancha Karma een belangrijk onderdeel. Buiten Pancha Karma kent Ayurveda vele methoden voor darmspoelingen, klisma's, bloedzuivering, etc. Zelfs bij vergiftiging door zware metalen als kwik is receptuur voorhanden.



*Dhr. A.K. Mehta en Z.H. De Dalai Lama*

## Bijlagen

### **Publicaties** (op naam van Dhr. Anil K. Mehta)

- Genezen met Magneten - Ankh Hermes 1987, *ISBN 90-202-5198-8*
- Acupuncture for everyone - B. Jain Publishers 1989, *Bookcode B-2608*
- Gezond met Ayurveda - Ankh Hermes 1992, *ISBN 90-202-0810-1*
- Ayurveda in de Praktijk - Ankh Hermes 1992, *ISBN 90-202-5259-3*
- Pancha Karma 'Reiniging en gezondheid volgens Ayurveda' 1996, *ISBN 90-215-9219-3*
- Het ABC van Ayurveda - Ankh Hermes 1999, *ISBN 90-202-0111-5*
- Koken met Ayurveda - Kosmos-Z&K 1999, *ISBN 90-215-8821-8*
- Health & Harmony through Ayurveda - Health Harmony 1999, *ISBN 81-7021-934-5*
- Asthma - Health Harmony 2003, *ISBN 81-8056-406-1*
- Panchakarma - Gopher 2003, *ISBN 978-90-517-9101-3*
- Het Ayurvedische Kookboek - Gopher 2004, *ISBN 90-5179-182-8*
- Ayurvedic Pharmacy - Chaukhamba Sanskrit Pratishthan 2005, *ISBN 81-7084-297-7*
- Why Ayurveda? - Chaukhamba Sanskrit Pratishthan 2006, *ISBN 81-7084-270-6*
- Ayurveda en de vrouw - Ankh Hermes 2007, *ISBN 978-90-202-0193-2*
- Ayurveda & diabetes mellitus - Gopher 2008, *ISBN 978-90-517-9602-5*
- Ayurveda & depressie, burn-out - Gopher 2009, *ISBN 978-90-517-9643-8*
- Ayurveda EHBO - Gopher 2009, *ISBN 978-90-517-9697-1*
- Ayurvedic Physiotherapy & Yoga - Chaukhamba Sanskrit Pratishthan 2010, *ISBN 81-7084-432-1*
- Ayurveda & Spiritualiteit - Ankh Hermes 2010, *ISBN 978-90-202-04162*
- Ayurveda & voedingsleer - Panta Rhei 2011, *ISBN 978-90-8840-053-7*

## *Cursus Dagen* SEIZOEN 2011 - 2012

---

15 en 16 oktober 2011

---

26 en 27 november 2011

---

17 en 18 december 2011

---

7 en 8 januari 2012

---

18 en 19 februari 2012

---

10 en 11 maart 2012

---

14 en 15 april 2012

---

5 en 6 mei 2012

***Voor meer informatie bent u welkom op onze open dag op:***

***7 mei, 25 juni & 3 september 2011***

***Aanvang 15.00 tot 17.00 uur.***

### **European Institute for Scientific Research on Ayurveda**

Thijssestraat 16, 2521 ZL Den Haag

Tel.: 070 - 319 25 46 Fax: 070 - 414 08 18

E-mail: [info@agn-ayurveda.com](mailto:info@agn-ayurveda.com)

Website: [www.eisra.nl](http://www.eisra.nl) / [www.agn-ayurveda.com](http://www.agn-ayurveda.com)





## Inschrijfformulier

Hierbij geeft ondergetekende zich op voor de opleiding tot:

- Ayurvedische Massage & Panchakarma Therapeut*

Naam: Dhr. / Mw. ....

Adres: .....

Postcode: ..... Woonplaats: .....

Telefoon: ..... Geboortedatum: .....

Geboorteplaats: ..... Email: .....

### Beschrijf uw status:

- Welke vooropleiding heeft u:*  
*MAVO of gelijkwaardig / HAVO / VWO / MBO / HBO / Universitair*
- U bent werkzaam in Ayurveda en heeft uzelf geschoold d.m.v. cursussen.*
- Ik wil een carrière ontwikkelen op het gebied van Ayurveda?*
- Ik ben werkzaam in de natuurgeneeskunde/ reguliere geneeskunde:*

Het inschrijfgeld ad. € 85,- is op ..... - ..... - ..... door mij overgemaakt op de bank rekening van EISRA. ABN-AMRO, Den Haag rek. nr. 594010861

Hierbij verplicht ik mij tevens het cursusgeld, ad. € 1950,- vóór de aanvang van het cursusjaar te voldoen. Het is mij duidelijk dat bij voortijdige beëindiging van de opleiding restitutie van het collegegeld over het lopende studiejaar niet mogelijk is. Ik voeg 2 recente pasfoto's bij t.b.v. de aanmeldingsprocedure.

Handtekening:

*Nadat wij uw aanmeldingsformulier en inschrijfgeld hebben ontvangen bent U ingeschreven. Hierna wordt u opgeroepen voor een intake gesprek.*

### Stuur dit formulier naar:

EISRA, Opleidingen  
Thijssestraat 16, 2521 ZL Den Haag





*Ons Ayurvedisch Gezondheidscentrum in Den Haag (Groepsfoto Dhr. Mehta, Dr Vivek en studenten)*



*Prakash Deep Institute of Ayurvedic Sciences, de kliniek en het stagecentrum in Raiwala, India*



Thijssestraat 16, 2521 ZL Den Haag  
T. 070 - 319 25 46 F. 070 - 414 08 18 E. info@agn-ayurveda.com  
www.eisra.nl | www.agn-ayurveda.com